

КАРАР

28.05.2026ел.

№ 36

Бело-Безводное ав.

Татарстан Республикасы Зеленодольск муниципаль районы Раифа авыл жирлеге Советы депутаты статусы турындагы нигезлэмәне раслау хакында

«Гавами хакимиятнең бердәм системасында жирле үзидарәне оештыруның гомуми принциплары турында» 2025 елның 20 мартындагы 33-ФЗ номерлы Федераль закон, «Татарстан Республикасында жирле үзидарә турында» 2004 елның 24 июлендәге 45-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы Законы, Татарстан Республикасы Зеленодольск муниципаль районының «Раифа авыл жирлеге» муниципаль берәмлеге Уставы, татарстан Республикасы Зеленодольск муниципаль районының Раифа авыл жирлеге Советы Регламенты нигезендә, Татарстан Республикасы Зеленодольск муниципаль районының Раифа авыл жирлеге Советы:

1. Татарстан Республикасы Зеленодольск муниципаль районы Раифа авыл жирлеге Советы депутаты статусы турында кушымта итеп бирелә торган нигезлэмәне расларга.

2. Татарстан Республикасы Зеленодольск муниципаль районы Раифа авыл жирлеге Советы карарының үз көчен югалтуын танырга.:

- «Татарстан Республикасы Зеленодольск муниципаль районы Раифа авыл советы авыл жирлеге Советы депутаты статусы турындагы нигезлэмәне раслау хакында " 2021 елның 12 мартындагы 28 номерлы;

- "Зеленодольск муниципаль районы Раифа авыл жирлеге Советының 12.03.2021 ел, № 28 карары белән расланган Зеленодольск муниципаль районы Раифа авыл жирлеге Советы депутаты статусы турында нигезлэмәгә үзгәрешләр кертү хакында» 2021 елның 15 сентябрдәге 50 номерлы;

- «Раифа авыл жирлеге Советының 12.03.2021 елгы 28 номерлы карары белән расланган Раифа авыл жирлеге Советы депутаты статусы турындагы нигезлэмәгә үзгәрешләр кертү хакында" 2021 елның 20 декабрдәге 58 номерлы карары (Раифа авыл жирлеге Советының 15.09.2021 елгы карары белән кертелгән үзгәрешләр белән)»,

- "Татарстан Республикасы Зеленодольск муниципаль районы Раифа авыл жирлеге Советының 12.03.2021 елгы 28 номерлы карары белән расланган Татарстан Республикасы Зеленодольск муниципаль районы Раифа авыл жирлеге Советы депутаты статусы турындагы нигезлэмәгә үзгәрешләр кертү хакында (Раифа авыл жирлеге Советының 15.09.2021 елгы 50 номерлы;

20.12.2021 елгы 58 номерлы карары белән кертелгән үзгәрешләр белән) «2023 елның 17 мартындагы 112 номерлы карары;

– "Татарстан Республикасы Зеленодольск муниципаль районының Раифа авыл җирлеге Советы депутаты статусы турында Советның 12.03.2021 № 28 карары белән расланган Нигезләмәгә үзгәрешләр кертү хакында" 2023 елның 22 августындагы 134 номерлы 15.09.2021 №50; 20.12.2021 №58; 17.03.2023 №112)»;

– "Татарстан Республикасы Зеленодольск муниципаль районының Раифа авыл җирлеге Советы депутаты статусы турында Советның 12.03.2021 № 28 карары белән расланган Нигезләмәгә үзгәрешләр кертү хакында" 2023 елның 7 декабрендәге 145 номерлы 15.09.2021 №50; 20.12.2021 №58; 17.03.2023 №112, 22.08.2023 №134)»;

- 2026 елның 8 апрелдәге 29 номерлы «Татарстан Республикасы Зеленодольск муниципаль районының Раифа авыл җирлеге Советы депутаты статусы турында Раифа авыл җирлеге Советының 2021 елның 12 мартындагы 28 номерлы карары белән расланган Нигезләмәгә үзгәрешләр кертү хакында " 15.09.2021 №50; 20.12.2021 №58; 17.03.2023 №112, 22.08.2023 №134, 07.12.2023 №145)».

3. Әлеге карарны Татарстан Республикасының рәсми хокукый мәгълүмат порталында бастырып чыгарырга (<http://pravo.tatarstan.ru>) һәм Татарстан Республикасы Муниципаль берәмлекләре порталы составындагы Зеленодольск муниципаль районының рәсми сайтында (<http://zelenodolsk.tatarstan.ru>) «Интернет» мәгълүмат-телекоммуникация челтәрендә һәм Раифа авыл җирлегенә мәгълүмат стендларында.

Совет рәисе,
Раифа авыл җирлеге башлыгы

И.Г. Нуриев

Татарстан Республикасы Зеленодольск муниципаль районы Раифа авыл жирлеге Советы депутаты статусы турында нигезләмә

Әлеге нигезләмә Татарстан Республикасы Зеленодольск муниципаль районы Раифа авыл жирлеге Советы депутатының (алга таба – депутат) хокукларын һәм бурычларын билгели, алар үз вәкаләтләрен гамәлгә ашырганда төп хокукый һәм социаль гарантияләрне күздә тотат.

1 Статья. Депутат статусының хокукый нигезе

1. Депутат статусы Россия Федерациясе Конституциясе, федераль законнар, Татарстан Республикасы Конституциясе, Татарстан Республикасы Зеленодольск муниципаль районының «Раифа авыл жирлеге» муниципаль берәмлеге Уставы (алга таба – авыл жирлеге Уставы), әлеге Нигезләмә нигезендә билгеләнә.

2. Депутат булып бермандатлы сайлау округы буенча муниципаль сайлауларда сайланган һәм Татарстан Республикасы Зеленодольск муниципаль районының Раифа авыл жирлеге Советында (алга таба – авыл жирлеге Советы) Россия Федерациясе законнарында һәм муниципаль норматив хокукый актларда каралган вәкилләккә һәм башка вәкаләтләргә гамәлгә ашырырга вәкаләтле Россия Федерациясе гражданы тора.

3. Депутат үз эшчәнлегендә Россия Федерациясе Конституциясенә, федераль законнарга, Татарстан Республикасы Конституциясенә, авыл жирлеге Уставына һәм муниципаль норматив хокукый актларга, шулай ук сайлаучыларның мәнфәгатьләренә таяна.

4. Депутатка үз вәкаләтләрен тоткарлыксыз башкару өчен шартлар тәмин ителә.

5. Депутат үз статусыннан депутат вәкаләтләрен гамәлгә ашыруга бәйле булмаган эшчәнлек өчен файдаланырга хокуклы түгел.

2 Статья. Депутат эшчәнлеген гамәлгә ашыру шартлары

1. Депутатлар үз вәкаләтләрен даими булмаган нигездә башкаралар, депутат эшчәнлеген төп эш урыны буенча хезмәт һәм хезмәт бурычларын үтәү белән бергә алып баралар, моңа авыл жирлеге уставында билгеләнгән очраклар керми.

2. Депутатка үз вәкаләтләрен даими булмаган нигездә гамәлгә ашыру өчен хезмәткәрнең эш урынын (вазыйфасын) саклап калып, дәвамлылыгы авыл жирлеге Уставы белән билгеләнгән чорга эштән азат ителүе гарантияләнә.

Татарстан Республикасы Зеленодольск муниципаль районы Раифа авыл жирлеген Советы депутаты статусы турында нигезләмә

Әлеген нигезләмә Татарстан Республикасы Зеленодольск муниципаль районы Раифа авыл жирлеген Советы депутатының (алга таба – депутат) хокукларын һәм бурычларын билгелен, алар үз вәкаләтләрен гамәлгә ашырганда төп хокукый һәм социаль гарантияләрен күздә тотат.

1 Статья. Депутат статусының хокукый нигезен

1. Депутат статусы Россия Федерациясен Конституциясен, федераль законнар, Татарстан Республикасы Конституциясен, Татарстан Республикасы Зеленодольск муниципаль районының «Раифа авыл жирлеген» муниципаль берәмлеген Уставы (алга таба – авыл жирлеген Уставы), әлеген Нигезләмә нигезендә билгеләнә.

2. Депутат булып бермандатлы сайлау округы буенча муниципаль сайлауларда сайланган һәм Татарстан Республикасы Зеленодольск муниципаль районының Раифа авыл жирлеген Советында (алга таба – авыл жирлеген Советы) Россия Федерациясен законнарында һәм муниципаль норматив хокукый актларда каралган вәкиллеке һәм башка вәкаләтләрен гамәлгә ашырырга вәкаләтлен Россия Федерациясен гражданы тора.

3. Депутат үз эшчәнлегендә Россия Федерациясен Конституциясенә, федераль законнарға, Татарстан Республикасы Конституциясенә, авыл жирлеген Уставына һәм муниципаль норматив хокукый актларға, шулай ук сайлаучыларның мәнфәгатләренә таяна.

4. Депутатка үз вәкаләтләрен тоткарлыксыз башкару өчен шартлар тәмин ителә.

5. Депутат үз статусынан депутат вәкаләтләрен гамәлгә ашыруга бәйлә булмаган эшчәнлек өчен файдаланырга хокукы түгел.

2 Статья. Депутат эшчәнлеген гамәлгә ашыру шартлары

1. Депутатлар үз вәкаләтләрен даими булмаган нигездә башкаралар, депутат эшчәнлеген төп эш урыны буенча хезмәт һәм хезмәт бурычларын үтәү белән бергә алып баралар, моңа авыл жирлеген уставында билгеләнгән очраklar керми.

2. Депутатка үз вәкаләтләрен даими булмаган нигездә гамәлгә ашыру өчен хезмәткәрнең эш урынын (вазыйфасын) саклап калып, дәвамлылыгы авыл жирлеген Уставы белән билгеләнгән чорға эштән азат ителүе гарантияләнен.

3. Авыл жирлеге Советы депутатларының билгелэнгән саныннан кимендә 10 проценты даими нигездә эшли.

3 Статья. Депутат вәкаләтләре чоры

1. Депутатның вәкаләтләре чоры биш ел тәшкил итә.
2. Депутатның вәкаләтләре ул сайланган көннән башлана һәм яңа чакырылыш авыл жирлеге Советының тулы хокуклы составтагы беренче утырышын уздырган көннән туктатыла..

4 Статья. Депутат статусына бәйле чикләүләр, тыюлар

1. «Гавами хакимиятнең бердәм системасында жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» 2025 елның 20 мартындагы 33-ФЗ номерлы Федераль законда билгелэнгән очрактардан тыш, депутатлар Россия Федерациясе сенаторлары, Россия Федерациясе Федераль Собраниеесе Дәүләт Думасы депутатлары, Россия Федерациясе субъектларының закон чыгару органнары депутатлары була алмый, Россия Федерациясенә башка дәүләт вазыйфаларын, Россия Федерациясе субъектларының дәүләт вазыйфаларын, шулай ук дәүләт граждандан хезмәт вазыйфаларын һәм муниципаль хезмәт вазыйфаларын башкара алмый. (алга таба – 33-ФЗ номерлы законда), башка федераль законнарда.

2. Депутат, 33-ФЗ номерлы законда, башка федераль законнарда билгелэнгән очрактардан тыш, башка муниципаль берәмлекнең вәкиллеке органы депутаты яисә башка муниципаль берәмлекнең муниципаль берәмлеге башлыгы вәкаләтләрен бер үк вакытта башкара алмый.

3. Депутатлар Россия Федерациясенә коррупциягә каршы көрәш турындагы законнары белән билгелэнгән чикләүләрен, тыюларны үтәргә, бурычларны үтәргә тиеш.

4. Үз вәкаләтләрен даими нигездә гамәлгә ашыручы депутатлар:

1) эшкуарлык эшчәнлегенә белән шәхсэн яки ышанычлы затлар аша шөгыльләнәргә;

2) түбәндәге очрактардан тыш, коммерциячел яисә коммерциягә карамаган оешма белән идарә итүдә катнашырга:

а) сәяси партия, һөнәри берлек органы, шул исәптән жирле үзидарә органында төзелгән беренчел һөнәр берлеге оешмасының сайланулы органы белән идарә итүдә түләүсез нигездә катнашу, башка ижтимагый оешманың, торак, торак-төзелеш, гараж кооперативларының, күчәмсез мөлкәт милекчеләре ширкәтенең съездында (конференциясендә) яисә гомуми жыелышында катнашу;

б) коммерциячел булмаган оешма белән идарә итүдә түләүсез нигездә катнашу (сәяси партия, һөнәри берлек органы, шул исәптән жирле үзидарә органында төзелгән беренчел һөнәр берлеге оешмасының сайланулы органы белән идарә итүдә катнашудан, башка ижтимагый оешманың, торак, торак-төзелеш, гараж кооперативларының, күчәмсез мөлкәт милекчеләре

ширкәтләренең съездында (конференциясендә) яисә гомуми жыельшында катнашудан тыш) Татарстан Республикасы законы белән билгеләнгән тәртиптә Татарстан Республикасы Рәисе хәбәрнамәләре;

в) Россия Федерациясе субъекты муниципаль берәмлекләре Советында, Муниципаль берәмлекләренең башка берләшмәләрендә, шулай ук аларның идарә органнарында муниципаль берәмлек мәнфәгатьләрен түләүсез нигездә бирү;

г) муниципаль берәмлек гамәлгә куючысы (акционеры, катнашучысы) булган оешманың идарә органнарында һәм Ревизия комиссиясендә муниципаль берәмлек мәнфәгатьләрен муниципаль берәмлек исеменнән оешманы гамәлгә куючы вәкаләтләрен гамәлгә ашыру тәртибен йә муниципаль милектәге акцияләргә (устав капиталындагы өлешләргә) идарә итү тәртибен билгеләүче муниципаль хокукый актлар нигезендә түләүсез нигездә тапшыру;

д) федераль законнарда каралган башка очраklar;

3) укытучылык, фәнни һәм башка ижат эшчәнлегеннән тыш, башка түләүле эшчәнлек белән шөгыйльләнергә. Шул ук вакытта укытучылык, фәнни һәм башка ижади эшчәнлек, әгәр Россия Федерациясенең халыкара шартнамәсендә яисә Россия Федерациясе законнарында башкасы каралмаган булса, бары тик чит дәүләтләр, халыкара һәм чит ил оешмалары, чит ил гражданны һәм гражданлыгы булмаган затлар акчалары исәбеннән генә финанслана алмый;

4) әгәр Россия Федерациясенең халыкара шартнамәсендә яисә Россия Федерациясе законнарында башкасы каралмаган булса, идарә органнары, Попечительләр яисә күзәтчелек советлары, чит ил коммерциягә карамаган хөкүмәтнеке булмаган оешмаларының һәм Россия Федерациясе территориясендә эш итүче аларның структур бүлекчәләренең башка органнары составына керергә.

5. Муниципаль вазыйфаларны даими нигездә биләүче, вәкаләтләргә гамәлгә ашыручы затлар граждан, административ яисә жинаять эше йә административ хокук бозу турындагы эш буенча яклаучы яисә вәкил (законлы вәкиллек очраklarыннан тыш) сыйфатында катнаша алмыйлар.

5 Статья. Депутат вәкаләтләрен вакытыннан алда туктату

1. Депутат вәкаләтләре түбәндәге очраklarда вакытыннан алда туктатыла:

1) үлем;

2) үз теләгә белән отставкага китү;

3) суд тарафыннан хокукка сәләтсез яисә хокукка сәләте чикләнгән дип тану;

4) суд тарафыннан хәбәрсез югалган дип танылу яисә вафат дип игълан ителү;

5) аңа карата судның гаепләү карарының законлы көченә керүе;

6) Россия Федерациясеннән читкә даими яшәү урынына чыгу;

7) Россия Федерациясе гражданлыгының туктатылуы яисә чит дәүләт гражданлыгының (гражданлыгының) йә яшәүгә рөхсәтенәң яисә Россия Федерациясе гражданының чит дәүләт территориясендә даими яшәү хокукын раслый торган башка документының булуы;

8) авыл жирлеге Советы вәкаләтләрен вакытыннан алда туктату;

9) хәрби хезмәткә чакыру яисә аны биләүче альтернатив гражданлык хезмәтенә юллама;

10) чит ил агенты статусын алу;

11) 33-ФЗ номерлы Федераль законда һәм башка федераль законнарда билгеләнгән башка очрактар.

2. Депутатның вәкаләтләре авыл жирлеге Советының барлык утырышларында алты ай рәтән житди сәбәпләрсез депутат булмаганда авыл жирлеге Советы карары белән вакытыннан алда туктатыла.

3. Депутат вәкаләтләрен вакытыннан алда туктату турында авыл жирлеге Советы тарафыннан карар кабул ителгән Депутат әлеге карарга карата шикаять белдерү турындагы гариза белән әлеге карар рәсми басылып чыккан көннән алып 10 көн эчендә судка мөрәжәгать итәргә хокуклы.

4. Депутат вәкаләтләрен вакытыннан алда туктату турында авыл жирлеге Советы карары нигезендә вәкаләтләре вакытыннан алда туктатылган депутат әлеге карарны суд тәртибендә чыгарырга йөкләмә алган очракта, авыл жирлеге Советы суд карары законлы көченә кергәнче авыл жирлеге Советы депутатларын өстәмә сайлаулар билгеләү турында Карар кабул итәргә хокуклы түгел.

5. Депутат вәкаләтләрен вакытыннан алда туктату турында авыл жирлеге Советы карары вәкаләтләренә вакытыннан алда туктату өчен нигез барлыкка килгән көннән 30 көннән дә соңга калмыйча, ә бу нигез авыл жирлеге Советы сессияләре арасында барлыкка килгән булса, нигез барлыкка килгән көннән өч айдан да соңга калмыйча кабул ителә.

6. Депутат вәкаләтләрен вакытыннан алда туктату турында авыл жирлеге Советы карары әлеге статьяның 1 өлешендәге 2 пунктында каралган срокларда кабул ителмәгән очракта, депутат процессуаль законнарда каралган тәртиптә авыл жирлеге Советының гамәл кылмавына шикаять белдерү турындагы гариза белән судка мөрәжәгать итәргә хокуклы.

7. Татарстан Республикасы Рәисе депутат вәкаләтләрен вакытыннан алда туктату турында гариза белән мөрәжәгать иткән очракта, вәкаләтләренә вакытыннан алда туктату өчен нигезләр барлыкка килгән көн әлеге гаризаның авыл жирлеге Советына кергән көне була.

6 Статья. Депутат хокук

1. Депутат хокукы:

1) авыл жирлеге Советында даими комиссияләргә һәм тиешле вазыйфаларга сайларга һәм сайланырга;

2) авыл жирлеге Советы каравына сораулар тәкъдим итәргә;

3) авыл жирлеге Советы тарафыннан төзелә торган органнарны һәм авыл жирлеге Советы тарафыннан сайлана торган (билгеләп куела торган, килештерелә торган) вазыйфай затларның кандидатураларын төзү мәсьәләләре буенча фикер әйтергә;

4) хокук чыгару инициативасын гамәлгә ашыру тәртибендә авыл жирлеге Советының хокукий актлары проектларын кертергә;

5) көн тәртибе, карала торган мәсьәләләрне карау тәртибе һәм асылы буенча тәкъдимнәр һәм искәрмәләр, авыл жирлеге Советы карарлары проектларына төзәтмәләр кертергә;

6) авыл жирлеге Советы сессияләрендә чираттан тыш хисапны яисә авыл жирлеге Советы карамагындагы теләсә кайсы органның яисә вазыйфай затның мәгълүматын тыңлау турында тәкъдимнәр кертергә;

7) авыл жирлеге Советы Регламентында билгеләнгән тәртиптә фикер алышуларда катнашырга;

8) үз тәкъдимнәреңне нигезләп һәм тавыш бирү мотивлары буенча чыгыш ясарга, белешмәләр бирергә;

9) гражданның, аның фикеренчә, ижтимагый әһәмияткә ия булган мөрәжәгатьләрен авыл жирлеге Советы сессияләрендә игълан итәргә;

10) авыл жирлеге Советы тарафыннан төзелә торган органнарның составы (санлы, персонал) һәм авыл жирлеге Советы тарафыннан сайлана торган (билгеләп куела торган, килештерелә торган) вазыйфай затларның кандидатуралары буенча фикер әйтергә;

11) даими комиссияләрең, авыл жирлеге Советы сессияләрең беркетмәләре белән танышырга;

12) депутат ярдәмчеләре.

7 Статья. Депутат таныклығы һәм күкрәк билгесе

1. Депутатның авыл жирлеге Советы депутатының шәхесен һәм вәкаләтләрен раслый торган документ булып торган таныклығы һәм күкрәк тамгасы бар, ул аларны үз вәкаләтләре чоры дәвамында куллана.

8 Статья. Депутат эшчәнлегә рәвешләре

1. Депутат эшчәнлегә рәвешләре булып:

1) авыл жирлеге Советы сессияләре эшендә катнашу;

2) авыл жирлеге Советының даими комиссияләре эшендә катнашу;

3) федераль дәүләт хакимияте органнарының, Татарстан Республикасы дәүләт хакимияте органнарының, жирле үзидарә органнарының вазыйфай затларына, барлык оештыру-хокукий рәвештәгә оешмалар, ижтимагый берләшмәләр житәкчеләренә мөрәжәгать;

4) муниципаль хокукий акт проекты кертү;

5) авыл жирлеге Советы тарафыннан кабул ителә торган муниципаль хокукий актлар проектларын эшләүдә катнашу;

6) авыл жирлеге Советы тарафыннан Татарстан Республикасы Дәүләт Советына закон чыгару инициативасы тәртибэндә кертелә торган Татарстан Республикасы законнары проектларын эзерләүдә катнашу;

6) депутат гарызнамәсен кертү;

8) сайлаучылар белән очрашулар, аларның мөрәжәгатьләре белән эшләү, үзе вәкил булган жирлек халкына үз эшчәнлеге һәм жирле үзидарә органнары эшчәнлеге турында мәгълүмат житкерү;

9) жирле референдумнары, гавами тыңлауларны, жыелышларны, конференцияләрне һәм гражданнардан сорашып белешүләрне оештыруда һәм уздыруда катнашу;

10) территориаль ижтимагый үзидарәне оештыруда катнашу.

2. Депутат үз эшчәнлеген федераль законнарда, Татарстан Республикасы законнарында, башка муниципаль хокукый актларда һәм авыл жирлеге Советы Регламентында каралган башка рәвешләрдә дә гамәлгә ашырырга мөмкин.

9 Статья. Депутатның сайлаучылар белән үзара мөнәсәбәтләре

1. Депутат авыл жирлегендә яшәүчеләр, шулай ук авыл жирлеге территориясендә урнашкан предприятие, оешма коллективлары, муниципаль һәм башка органнар белән элемтәдә тора.

2. Депутат сайлаучылар алдында, үз эше турында елына кимендә бер мәртәбә хисап тотта, вакыт-вакыт аларга авыл жирлеге Советы эше турында хәбәр итә, шулай ук айга кимендә бер мәртәбә халыкны кабул итә.

3. Депутат авыл жирлегендә яшәүчеләрнең законлы хокукларын, ирекләрен һәм мәнфәгатьләрен тәмин итү буенча законнарда каралган чаралар күрә, алардан кергән тәкъдимнәрне, гаризаларны, шикаятьләрне карый, үз вәкаләтләре чикләрендә алардагы мәсьәләләрне дәрәс һәм вакытында хәл итәргә булыша.

4. Гражданнары кабул итә;

5. Жәмәгатьчелек фикерен өйрәнә һәм кирәк булганда тиешле дәүләт хакимияте органнарына, жирле үзидарә органнарына һәм ижтимагый берләшмәләргә тәкъдимнәр кертә.

6. Депутатның сайлаучылар белән очрашулары депутатларның сайлаучылар белән очрашуларын уздыру өчен Зеленодольск муниципаль районының Раифа авыл башкарма комитеты тарафыннан махсус бүлеп бирелгән урыннарда, шулай ук Зеленодольск муниципаль районының Раифа авыл башкарма комитеты тарафыннан депутатларның сайлаучылар белән очрашуларын уздыру өчен бирелә торган биналарда аларны бирү тәртибе нигезендә үткәрелә..

7. Депутатның сайлаучылар белән очрашулары Россия Федерациясенен жыелышлар, митинглар, демонстрацияләр, йөрешләр һәм пикетлар турындагы законнары нигезендә үткәрелә.

8. Депутатның сайлаучылар белән очрашуларын оештыруга яисә уздыруга каршылык Россия Федерациясе законнары нигезендә административ жаваплылыкка китерә.

10 Статья. Депутатларның Депутат этикасы кагыйдэләрен үтәве

1. Депутат авыл жирлеге Советы тарафыннан раслана торган депутат этикасы кагыйдэләрен үтәргә, шул исәптән түбәндәге йөкләмәләрен үтәргә тиеш:

1) шәхсән үзенә яки якын туганнарына кагылышлы мәсьәләләрен хәл иткәндә жирле үзидарә органнары, оешмалар, вазыйфаи затлар, муниципаль хезмәткәрләр һәм гражданнар эшчәнлегенә йогынты ясау өчен жирле үзидарә органнары эшендә катнашудан тыелып торырга һәм депутат статусыннан файдаланмаса;

2) депутат вазыйфаларын объектив үтәүдә шик тудырырлык үз-үзеңне тотудан тыелырга, шулай ук аның абруена яисә авыл жирлеге Советы абруена зыян китерерлек низаглы хәлләрдән качарга;

3) мәнфәгатьләр конфликты килеп чыгу куркынычы булганда - шәхси кызыксыну (турыдан-туры яки читләтеп) депутат вазыйфаларын тиешенчә, объектив, гадел башкаруга йогынты ясый яки йогынты ясый алган вәзгыять булганда-бу хакта авыл жирлеге советына хәбәр итәргә һәм аның әлеге мәнфәгатьләр конфликтын булдырмауга яисә жайга салуга юнәлдерелгән карарын үтәргә;

4) авыл жирлеге Советында билгеләнгән гавами чыгышлар кагыйдэләрен үтәргә;

5) федераль закон нигезендә конфиденциаль характердагы белешмәләргә кертелгән, депутат вазыйфаларын үтәүгә бәйле рәвештә аңа билгеле булган белешмәләрен депутат эшчәнлегенә бәйле булмаган максатларда фаш итмәскә һәм файдаланмаса;

6) депутат бурычларын үтәүгә бәйле рәвештә физик һәм юридик затлардан (бүләкләр, акчалата бүләкләү, ссудалар, хезмәт күрсәтүләр, күңел ачулар, ял итү, транспорт чыгымнары өчен түләү һәм башка бүләкләүләр) түләүләр алмаса.

11 Статья. Депутатның авыл жирлеге Советы сессияләрендә катнашуы

1. Депутат авыл жирлеге Советының барлык сессияләрендә дә катнашырга тиеш.

2. Депутат авыл жирлеге Советы сессияләрен үткәру вакыты һәм урыны, карауга кертелә торган мәсьәләләр турында мәгълүмат ала, шулай ук әлеге мәсьәләләр буенча барлык кирәкле материалларны авыл жирлеге Советы Регламенты нигезендә ала.

3. Авыл жирлеге Советы сессияләрендә катнаша алмаганда, депутат, бер көннән дә соңга калмыйча, бу хакта авыл жирлеге Советы Президиумына хәбәр итә.

12 Статья. Депутатларның авыл жирлеге Советының даими комиссияләре эшендә катнашуы

1. Депутат үзе әгъза булып торган авыл жирлеге Советы даими комиссияләренең барлык утырышларында да катнашырга тиеш.

2. Депутат даими комиссияләр утырышларын үткөрү вакыты һәм урыны, карауга кертелә торган мәсьәләләр турында мәгълүмат ала, шулай ук әлеге мәсьәләләр буенча барлык кирәкле материалларны авыл жирлеге Советы Регламенты нигезендә ала.

3. Даими комиссияләр утырышларында катнаша алмаганда, депутат, бер көннән дә соңга калмыйча, бу хакта даими комиссия рәисенә йә авыл жирлеге Советы аппаратына хәбәр итә.

13 Статья. Депутатның вазыйфай затлар тарафыннан беренче чиратта кабул итү хокукы

1. Депутат эшчәнлеге мәсьәләләре буенча депутат Раифа авыл жирлеге (алга таба – авыл жирлеге) территориясендә жирле үзидарә органнарының вазыйфай затлары, муниципаль предприятиеләр һәм учреждениеләр житәкчеләре тарафыннан чираттан тыш кабул итү хокукыннан файдалана.

2. Депутат вазыйфай затка турыдан-туры яисә вазыйфай затның кабул итү бүлмәсе (секретариаты) аша телдән йә язмача мөрәжәгать итә.

3. Телдән мөрәжәгать иткән очракта кабул итү вакыты авыл жирлеге Советы депутаты белән килешенгән вазыйфай зат тарафыннан билгеләнә, ә депутат язмача мөрәжәгать иткән очракта кабул итү вакыты депутат мөрәжәгатен алган көннән өч көннән дә соңга калмыйча вазыйфай зат тарафыннан билгеләнә.

4. Депутатны кабул итү мөмкинлеге булмаганда, вазыйфай зат депутат белән килешү буенча өч көн эчендә башка вакыт билгели.

14 Статья. Депутатның мәгълүмат алу һәм тарату хокукы

1. Депутат жирле үзидарә органнарыннан, муниципаль предприятиеләрдән, учреждениеләрдән һәм аларның вазыйфай затларынан депутат эшчәнлегенә бәйле закон белән саклана торган сер булып тормаган мәгълүмат алырга хокуклы.

2. Депутат массакүләм мәгълүмат чараларында үз эшчәнлеге мәсьәләләре буенча Федераль законда каралган тәртиптә чыгыш ясарга хокуклы.

15 Статья. Депутат мөрәжәгатьләрен карау

1. Депутат депутат эшчәнлегә мәсьәләләре буенча дәүләт органнарына, жирле үзидарә органнарына, барлык оештыру-хокукый рәвешләрдәгә оешмаларга, ижтимагый берләшмәләргә телдән яисә язмага мөрәжәгать итәргә хокуклы.

2. Депутат депутат эшчәнлегә мәсьәләләре буенча мөрәжәгать иткән жирле үзидарә органнары, муниципаль предприятиеләр һәм учреждениеләр һәм аларның вазыйфай затлары депутатка аның мөрәжәгатенә җавап бирергә яисә ул соратып ала торган документларны яисә белешмәләрне, әгәр мөрәжәгатьне өстәмә өйрәнү яисә тикшерү таләп ителмәсә, мөрәжәгать алынган көннән алып 15 көн эчендә тапшырырга тиеш.

3. Депутат мөрәжәгатенә бәйле рәвештә нинди дә булса сорауларны өстәмә тикшерү яисә өстәмә өйрәнү үткәргә кирәк булган очракта, әлегә статьяның 2 өлешендә күрсәтелгән вазыйфай затлар һәм житәкчеләр бу хакта депутат мөрәжәгатен алган көннән алып 15 көн эчендә депутатка хәбәр итәргә тиеш. Соңгы җавап депутатка депутатның язма мөрәжәгатен алган көннән алып 30 көннән дә соңга калмыйча тапшырыла.

4. Дәүләт органнары, оештыру-хокукый рәвешләрендәгә оешмалар, ижтимагый берләшмәләр, аларның вазыйфай затлары тарафыннан депутатлар мөрәжәгатьләрен карау тәртибе һәм сроклары законнар белән билгеләнә.

5. Депутат жирле үзидарә органнары, муниципаль предприятиеләр һәм учреждениеләр тарафыннан мөрәжәгатьтә куелган мәсьәләләрне карауда турыдан-туры катнашырга хокуклы.

16 Статья. Депутат сорагы

1. Депутат яисә депутатлар төркеме авыл жирлегә Советы компетенциясенә керә торган мәсьәләләр һәм үзенә депутатлык эшчәнлегә мәсьәләләре буенча авыл жирлегә башлыгына, жирле үзидарә органнары, муниципаль предприятиеләр һәм учреждениеләр житәкчеләренә депутат гарызнамәсе белән мөрәжәгать итәргә хокуклы.

2. Депутат гарызнамәсе авыл жирлегә Советы сессиясендә язма рәвештә кертелә һәм авыл жирлегә Советы сессиясендә игълан ителә. Депутат гарызнамәсен рәсмиләштерү авыл жирлегә Советы Регламенты нигезендә башкарыла.

3. Депутат сорагы җибәрелгән Орган яисә вазыйфай зат аңа җавапны алган көннән алып 15 көн эчендә язма рәвештә бирә.

17 Статья. Депутатның бурычлары

1. Депутат бурычлы:

1) үз эшчәнлеген гамәлгә ашырганда Россия Федерациясе Конституциясен, федераль законнары, Татарстан Республикасы Конституциясен, Татарстан Республикасы законнарын, авыл жирлегә

уставын, башка муниципаль хокукый актларны үтэргә; гражданнарның хокукларын һәм законлы мәнфәгатьләрен үтәүне һәм яклауны тәмин итэргә;

2) сайлаучыларны даими рәвештә, кимендә айга бер тапкыр кабул итэргә;

3) гражданнарның, барлык оештыру-хокукый рәвешләрдәге оешмаларның, ижтимагый берләшмәләренең, дәүләт хакимияте органнарының, жирле үзидарә органнарының мөрәжәгатьләрен үз вакытында карарга һәм аларга үз компетенциясе чикләрендә җавап бирергәи;

4) сайлаучылар алдында очрашуларда ук хисап тотарга, шулай ук үз эшләре турында массакуләм мәгълүмат чаралары аша елга кимендә бер мәртәбә хәбәр итэргә;

5) депутат вәкаләтләрен гамәлгә ашыруга бәйле чикләүләренә үтэргә;

6) дәүләт серен һәм закон белән саклана торган башка серне сакларга, шулай ук депутат вәкаләтләрен гамәлгә ашыруга бәйле рәвештә гражданнарның шәхси тормышына, намусына һәм абруена кагылышлы аңа билгеле булган мәгълүматларны ачмаска.

2. Депутат федераль законнар, Татарстан Республикасы законнары, авыл жирлеге Уставы һәм авыл жирлеге Советының муниципаль хокукый актлары белән үзенә йөкләнгән башка бурычларны башкара..

18 Статья. Депутатның жирле үзидарә органнары һәм вазыйфай затлары белән үзара мөнәсәбәтләре

1. Депутат, жирле үзидарәненең коллегиаль органы әгъзасы буларак, авыл жирлеге Советы, аның органнары эшчәнлегендә актив катнашуын тәмин итә торган хокукларның бөтен тулылыгына ия.

2. Авыл жирлеге Советы депутатның сайлау округындагы, авыл жирлеге Советындагы эше, авыл жирлеге Советы карарларын һәм йөкләмәләрен үтәве турында хәбәрен тыңлый.

3. Жирле үзидарә органнары һәм вазыйфай затлары депутатка аның эшендә кирәкле ярдәм күрсәтәләр, депутатка жирле үзидарә органнары эшчәнлегенә турында, үзидарә территориясен икътисадый һәм социаль үстерү программаларын үтәү барышы турында, депутатның тәнкыйди искәртмәләре һәм тәкъдимнәре буенча кабул ителгән чаралар турында хәбәр итәләр, депутатның законнарны, муниципаль берәмлекләренең вәкиллеке органнарының эш практикасын, җәмәгатьчелек фикерен өйрәнүенә булышлык итәләр..

19 Статья. Депутат эшчәнлегенә социаль һәм башка гарантияләре

1. Депутат эшчәнлегенә гамәлгә ашыруның социаль һәм башка гарантияләре авыл жирлеге законнары, Муниципаль норматив хокукый актлары белән билгеләнә.

2. Депутатларны җинаять яисә административ җаваплылыкка тартканда, тоткарлаганда, кулга алганда, тентүдә, сорау алуда, аларга карата

башка жинаять-процессуаль һәм административ-процессуаль гамәлләр кылганда, шулай ук депутатларга карата, алар биләгән торак һәм (яисә) хезмәт урыны, аларның багажы, шәхси һәм хезмәт транспорт чаралары, язышу вакытында оператив-эзләү чаралары уздырганда депутатларның хокуклары гарантияләре алар файдалана торган элементә чаралары, аларга караган документлар федераль законнар белән билгеләнә.

3. Депутат әйтелгән фикер, тавыш биргәндә белдерелгән позиция һәм депутат статусына туры килә торган башка гамәлләр өчен, шул исәптән вәкаләтләр чоры тәмамлангач та, жинаять яисә административ җаваплылыкка тартыла алмый. Әлеге нигезләмә депутат тарафыннан федераль законда каралган гавами мыскыллаулар, яла ягулар яисә башка хокук бозулар булган очракларга кагылмый..

4. Коррупциягә каршы көрәш турында Россия Федерациясе законнары нигезендә мәнфәгатьләр конфликтын булдырмау яисә җайга салу турындагы таләпләрне үтәмәгән өчен депутатның коллегияль карарлар кабул итүдә (шул исәптән көн тәртибендәгә мәсьәләләр буенча тавыш бирүдә) катнашуы йә биләгән вазыйфасы буенча Россия Федерациясе норматив хокукий актларында каралган башка бурычларны үтәвә депутатны җаваплылыкка тарту өчен нигез булып тормый.

20 Статъя. Депутат эшчәнлеген гамәлгә ашыруда каршылыклар тудырган өчен җаваплылык

Жирле үзидарә органнарының, оешмаларның һәм ижтимагый берләшмәләрнең вазыйфай затлары тарафыннан әлеге Нигезләмә нигезләмәләрен үтәмәү, шул исәптән әлеге Нигезләмәдә билгеләнгән срокларны һәм депутат гарызнамәләренә һәм мөрәҗәгатьләренә җаваплар бирү тәртибен үтәмәү, белә торып ялган мәгълүмат бирү, мәгълүмат бирүдән хокуксыз баш тарту, аны бирүдән читләшү, депутатларны кабул итү кагыйдәләрен бозу, каралган җаваплылыкка китерә законнар белән.